

NORDLANDSFORSKNING
NORDLAND RESEARCH INSTITUTE

Økt kunnskap om praksisnær opplæring i grunnleggende ferdigheter i kriminalomsorgen

Nasjonal dagskonferanse: Arbeidsdriften

15. april 2015

Seniorforsker Hege Gjertsen

Bakgrunn: Vox-prosjekter i fengsel

I perioden 2009-2012 ga Vox, nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk, støtte til 12 prosjekter i «Praksisnær opplæring i grunnleggende ferdigheter» i ti fengsel.

Inkludere opplæring i grunnleggende ferdigheter som lesing, skriving, matematikk, digital kompetanse og muntlig kommunikasjon i arbeidshverdagen til de innsatte.

Styrke samarbeidet mellom arbeidsdriften og skolen – viktig for å kunne utnytte arbeidsdriften som læringsarena

Målgruppe:

Innsatte med svake grunnleggende ferdigheter

Formål:

Heve de innsattes basiskompetanse gjennom praksisnær opplæring i grunnleggende ferdigheter – bedre mulighetene for tilbakeføring til samfunnet.

Opplæring i kriminalomsorgen

Innsatte lik rett til opplæring som befolkningen ellers.

Gir bedre grunnlag for tilbakeføring til samfunnet.

Ca. 54 % av de innsatte deltar i opplæring.

Opplæringen har vært adskilt fra arbeidsdriften:
andre lokaler og ulike arbeidsgivere.

Variierer hvor mye skolen og arbeidsdriften samarbeider.

Variierer mye hvordan opplæringen organiseres og hvilke tilbud som gir.

Praksisnær opplæring i grunnleggende ferdigheter

- Økt fokus på yrkesfaglig opplæring i fengslene – og økt fokus på praksisnær opplæring i grunnleggende ferdigheter (lesing, skriving, regning, muntlige og digitale ferdigheter).
- Praksisnær opplæring skal knyttes til daglige gjøremål og arbeid i fengslene.
- Vox har i flere år gitt støtte til prosjekter knyttet til praksisnær opplæring + utarbeidet pedagogiske verktøy

Hva kjennetegner de innsatte?

Utdanningsnivået blant innsatte i fengsel er lavere enn i befolkningen i samfunnet for øvrig.

Mange sliter med lærevansker.

Dårlig skoleerfaring

Dårlig psykisk helse

Språkvansker

Formålet med studien

Innhente kunnskap om hva som skal til for at praksisnær opplæring i grunnleggende ferdigheter skal kunne fungere i fengslene.

Studie av 7 av Vox-prosjektene i fem fengsel.

Prosjektperiode: nov. 2014 – feb. 2015

Problemstillinger

- Hvordan har prosjektene blitt tilrettelagt og organisert?
- Hvilke suksessfaktorer har vært viktige for at prosjektene kunne videreføres?
- Hvilke utfordringer har man møtt på i prosjektene?
- Hvordan har samarbeidet fungert mellom skoleverket og kriminalomsorgen?
- Hvilket utbytte har deltakelse i prosjektene hatt for de innsatte? Andre positive virkninger?

Metodisk tilnærming – en kvalitativ studie

Intervju med ansatte og innsatte i tre fengsel, og telefonintervju med ansatte ved to andre fengsel.

Hvem har vi intervjuet?

5 ansatte i arbeidsdriften

5 ansatte i skolen

7 innsatte

Vi har i tillegg også intervjuet sentrale personer fra Vox, KDI og Fylkesmannen i Hordaland.

Om fengslene som inngår i studien

- Vi besøkte og gjennomførte intervju i to fengsel med høyt sikkerhetsnivå og ett fengsel med lavere sikkerhetsnivå.
- Telefonintervju med ansatte ved to fengsel med høyt sikkerhetsnivå
- Et kvinnefengsel og et av fengslene har innsatte av begge kjønn
- Ulik størrelse mtp antall innsatte

Hva kjennetegner Vox-prosjektene som inngår i studien?

- Samarbeid mellom arbeidsdrift og skole
- Ulike prosjekt mtp innhold og arbeidsavdeling
- Fokus på ulike grunnleggende ferdigheter
- Noen videreført, andre ikke eller i liten grad

De innsattes erfaringer

Vurdering av opplæringen:

- Fint å kombinere opplæring med praktiske arbeidsoppgaver
- Lærerne var tålmodige, ga god hjelp og var flinke
- Verksbetjentene og lærerne var flinke til å motivere
- Møtt som menneske
- Utfordrende

De ansattes erfaringer

Ansatte i skolen og arbeidsdriften enige om at prosjektene de har deltatt i har hatt mange positive virkninger.

Det varierte noe hvilket samarbeid man fikk til mellom skole og arbeidsdrift. Utfordringer:

- Manglende kultur for samarbeid
- Praktiske utfordringer

Har fått svært god oppfølging og støtte fra Vox underveis.

Virkninger av Vox-prosjektene for de innsatte:

- Mestringsopplevelser og økt selvtillit
- Motivert for å ta mer utdanning
- Bedre grunnleggende ferdigheter
- Bedre muligheter til å skaffe seg en jobb etter soning
- Mer meningsfull hverdag i fengselet

Virkninger av Vox-prosjektene for fengslene som gjennomførte prosjektene:

- Økt samarbeid mellom skolen og arbeidsdriften
- Ansatte i skolen og arbeidsdriften har fått økt innsikt i hverandres arbeidsområder og ressurser
- Økt bevisstgjøring hos lærere og verksbetjenter rundt betydningen av praksisnær opplæring overfor innsatte
- Økt kompetanse hos verksbetjentene og lærerne
- God erfaring med pedagogiske verktøy fra Vox
- Arbeidsmetodene er blitt videreført i flere fengsler
- Økt sikkerhet og bedre arbeidsmiljø i fengslene

Andre virkninger av Vox-prosjektene

- Erfaring og kompetanse fra prosjektene er blitt spredt til andre fengsler.
- KDI, Vox og FMHO har fått økt innsikt i suksesskriterier og utfordringer knyttet til praksisnær opplæring i fengslene
- Vox har fått prøvd ut og dokumenter pedagogiske verktøy som de har utarbeidet.

Forhold av betydning for gjennomføringen av prosjektene

- Kultur i fengslene for samarbeid mellom skole og arbeidsdrift
- Omstillingsdyktighet hos de ansatte
- Dyktige lærere og verksbetjenter som klarer å knytte teoretisk opplæring til praktiske arbeidsoppgaver
- God oppfølging fra Vox
- Finne gode løsninger på de utfordringer som avstanden mellom lokalene til skolen og arbeidsdriften, og krav til ivaretagelsen av sikkerheten, setter.
- Tilgang på utstyr og egnede lokaler for opplæringen
- Tilstrekkelig med ressurser mtp ansatte og ressursutnyttelse
- Klare å motivere de innsatte

Anbefalinger for hvordan lykkes med praksisnær opplæring i fengsel

- Etablere godt samarbeid mellom arbeidsdriften og skolen
- Kompetanse hos lærerne og verksbetjentene
- Tilstrekkelig med ressurser
- Tilgang på egnede lokaler og utstyr
- Praksisnær opplæring må forankres hos ledelsen i fengslet
- De innsatt må gis trygge rammen for læring

Kontaktperson ved Nordlandsforskning:

Seniorforsker Hege Gjertsen

E-post: Hege.Gjertsen@nforsk.no

Tlf.nr.: 75 41 18 19

www.nordlandsforskning.no

